

Špachtle / losovátko využitelná v technice „Zamysli se, prober s partnerem, vyslov přede všemi“ na 2. stupni

Postup formativního hodnocení

I. Identifikační údaje:

Autor materiálu: Ing. Božena Beránková ve spolupráci s Pavlou Nawratovou

Název školy, na níž autor působí: Střední škola služeb a podnikání

II. Kontext:

Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ, střední škola

Předmět, v němž byla technika realizována: dějepis

Další relevantní informace: Tuto techniku je možné uplatnit ve všech předmětech.

III. Realizace a hodnocení postupu formativního hodnocení:

Popis využití vybraného postupu formativního hodnocení (jeho modifikace)

Primárním účelem této techniky je zjištění aktuálního stavu porozumění žáků. Žáci se nejprve sami zamyslí nad odpovědí na danou otázku (tj. zjišťujeme jejich vlastní prekoncepty), pak se podělí s partnerem (sdílí své znalosti, vědomosti, postoje) a nakonec s celou třídou. Technika má více modifikací, konkrétně: v první fázi think může žák myšlenky zaznamenávat na papír nebo bílou tabulku, v druhé fázi je možné sdílet je se sousedem, náhodně vylosovaným žákem, využít techniku těkej – štronzo nebo žáci mohou sdílet názory v menších skupinkách. Ve fázi share je možné žáky náhodně losovat a ti sdílejí informace před třídou nebo je možné, aby je

sdílely skupiny mezi sebou či je možné společně zapisovat názory na papír, do sešitu nebo na bílou tabulku.

Postup zavádění a realizace postupu formativního hodnocení

Techniku jsem zavedla proto, abych dala všem žákům možnost se vyjádřit k určité problematice či pracovat na určitém úkolu a také všechny motivovala k intenzivní práci a přemýšlení. Zároveň mohu sledovat, jak dané problematice rozumějí.

Prozatím používám tuto metodu tak, že dávám žákům prostor cca jedné minuty k zamyšlení nad určitým problémem či otázkou, pak je nechám sdílet názory se sousedem. Dále losuji nebo vyvolávám několik žáků, kteří sdílejí, co si ve dvojicích řekli.

Konkrétní ukázky je možné vidět na videích z hodin v přílohách:

Ve videu z přílohy 1 se žáci zamýšlejí nad otázkami souvisejícími s dobovým citátem Františka Palackého, mají za úkol u prvních dvou otázek podpořit své přemýšlení konkrétním příkladem z textu a u otázky třetí vycházejí ze znalostí z minulých hodin.

V dalším videu z přílohy 2 žáci analyzují dobovou karikaturu Rakouska-Uherska. Tento úkol byl pro ně poměrně obtížný, a jak je vidět také na videu z hodiny, rozklíčovat význam karikatury bylo poměrně složité a podařilo se to pouze jednomu z žáků.

Ve videu z přílohy 3 jsem tuto techniku využila pro předvídání. V předchozí části hodiny jsem pomocí hry Černé historky žáky seznámila s první částí průběhu atentátu na Františka Ferdinanda d'Este. Žákům jsem na tabuli promítla větu: *Ozvou se výstřely a v autě umírají dva lidé. Kolem se tísňí dav lidí.* Pomocí otázek ano/ne se doptávali na to, co se stalo, kdo jsou mrtví lidé v autě, a získávali další informace o situaci, které jsme zapsali na tabuli. Pak jsme se seznámili s první fází atentátu až po část, kdy se F. F. d'Este dostal na sarajevskou radnici, vyslechl projev a je v situaci, kdy má s manželkou radnici opustit. Žáci se v této chvíli mají zamyslet:

- Co se stane dál?

- Co by udělali, kdyby byli na místě Ferdinanda a jeho manželky.
- Jak by postupovali, kdyby byli oni zodpovědní za bezpečnost manželů.

Reflexe učitele

Nejtěžší fází pro žáky byla první část, kdy měli samostatně přemýšlet. Když jsem techniku použila poprvé, musela jsem připomínat, že se sdílením musí počkat, měli tendenci své myšlenky okamžitě sdělovat. Postupně se ale naučili vydržet a sami si vše promýšlet. Do budoucna by bylo dobré nechat žáky své myšlenky zformulovat písemnou formou např. ve formě odrážek do sešitu či na bílé tabulky, aby si k nim mohli ve fázi, kdy sdílejí názory se spolužákem, připsat také jeho myšlenky a následně lépe reflektovat, kam se v úvahách, resp. v učení posunuli.

Technika umožňuje skvělé zapojení všech žáků bez výjimky, žáci jsou více angažovaní a je možné ihned zjistit jejich myšlenkové pochody. Našla si v mých hodinách své stálé místo.

Reflexe žáků

Jak je vidět v rozhovorech se žáky ve videu z přílohy 4, technika je baví a je pro ně lepší, když se nad úkolem mohou zamyslet se spolužákem, zjistit jeho názor a názory propojit.

Doporučení při využití v praxi:

Jak jsem zmínila výše, nejtěžší fází pro žáky je ta první, kdy musí být potichu a snažit se zamýšlet sami za sebe. Vyplatilo se mi žákům opakovaně připomínat, že je důležité si názor nejprve dobře promyslet samostatně, aby ho byli schopni dobře interpretovat partnerovi. Do budoucna bych ráda ještě zavedla to, že si žáci v průběhu budou dělat poznámky a následně je použijí jako oporu pro sdílení se spolužákem. To také bude písemný důkaz o jejich učení.

IV. Přílohy, které dokumentují daný postup formativního hodnocení:

Příloha 1: Špachtle / losovátka – zamýšlení nad citátem Františka Palackého (video)

Příloha 2: Špachtle / losovátka – zamýšlení nad dobovou karikaturou (video)

Příloha 3: Špachtle / losovátka – předvídání: atentát na Františka Ferdinanda d'Este (video)

Příloha 4: Špachtle / losovátka – reflexe žáků (video)

V celém materiálu (včetně příloh) jsou použity fotografie, pracovní listy, obrázky, grafy atd. autora (pokud není uvedeno jinak). Fotografie jsou zároveň v souladu s GDPR.

